

Luonnos uudeksi eläinlääkintähuollon valtakunnalliseksi suunnitelmaksi sekä ohjeluonnoksesta, joka koskee kuntien laskutusta eläinlääkintähuoltolain perusteella suoritettavista valvontatehtävistä, lausunto Ruokavirastolle

Ympäristöterveysjaosto 13.11.2025 § 110
1676/11.05.06.00/2025

Valmistelu ja lisätiedot

Petronella Jansson, I valvontaeläinlääkäri,

petronella.jansson2@porvoo.fi

Tiina Tiainen, I kaupungineläinlääkäri-hygienikko,

tiina.tiainen@porvoo.fi

Ruokavirasto pyytää Porvoon ympäristöterveydenhuollolta lausuntoa luonnoksista Eläinlääkintähuollon valtakunnalliseksi suunnitelmaksi (EHO) 2026–2028 sekä ohjeesta, joka koskee kuntien laskutusta eläinlääkintähuoltolain perusteella suoritettavista valvontatehtävistä. Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 28.11.2025 Ruokaviraston kirjaamoon: kirjaamo@ruokavirasto.fi

Eläinlääkintähuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (351/2025) mukaan valtakunnallista suunnitelmaa laadittaessa Ruokaviraston on kuultava järjestäjiä. Kuuleminen toteutetaan tällä lausuntopyynnöllä.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma (EHO) korvaa aiemman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO). Suunnitelma pohjautuu uuteen eläinlääkintähuoltolakiin (285/2023), joka tulee voimaan 1.1.2026. Suunnitelma on kaksiosainen. Ensimmäinen, aikaisemmin jo lausunnolla ollut osa koskee eläinlääkäripalvelujen järjestämistä. Tämä lausuntopyyntö koskee suunnitelman toista osaa, joka käsittää valvontatehtävien järjestämisen.

Kuntien on laadittava oma suunnitelmansa eläinlääkäripalveluista ja valvonnasta. Suunnitelma on päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein ja niiden toteutumista on arvioitava vuosittain. Ruokavirasto valvoo kuntien tekemien suunnitelmien toteutumista ja palvelujen laatua. Suunnitelma tulee sisältää tarkastusten, näytteenottojen ja muiden toimenpiteiden määrän, sisällön ja resurssitarpeen. Valvonta kattaa muun muassa eläinten hyvinvoinnin valvonnan, eläintautien torjunnan ja valmiuden, zoonoosien valvonnan, eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin, sivutuotevalvonnan, lääkitsemisen valvonnan sekä eläinten siirtoihin liittyvän valvonnan.

Suunnitelmassa edellytetään myös seurantaa ja raportointia. Kunnan on toimitettava valvontaan liittyvät asiakirjat tiedoksi Ruokavirastoon määräaikojen puitteissa. Luonnoksessa todetaan, että eläinten hyvinvoinnin valvontaan tarkoitettu ELSU-tietojärjestelmä on suunniteltu otettavaksi käyttöön tulevaisuudessa, mutta tarkkaa aikataulua käyttöönotolle ei ole toistaiseksi ilmoitettu.

Aluehallintouudistus tai uusi eläinlääkintähuoltolaki

eivät aiheuta oleellisia muutoksia kuntien valvontatehtävien järjestämisvastuuseen. Valtio on edelleen sitoutunut hankkimaan kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa.

Ohje kuntien laskutusta eläinlääkintähuoltolain perusteella suoritettavista valvontatehtävistä lisätään eläinlääkintähuollon valtakunnallisen suunnitelman liitteeksi. Ohjeessa määritellään, mitä kustannuksia voidaan laskuttaa Ruokavirastolta.

Korvauksen perusteena ovat tehtävistä aiheutuneet todelliset ja välittömät kustannukset, kuten palkkakustannukset sivukuluineen, matkakulut sekä tarvikkeet ja aineet. Ohjeluonnoksen mukaan aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin luetaan mm. tietokone, ohjelmistot ja tietoliikenneyhteydet, puhelin ja puhelinlaskut, postikulut, työvaatteet ja kertakäyttöiset näytteenottovälineet.

Palkkakustannuksiin lisätään 5,3 % kattamaan keskimääräiset kulut mm. sairauslomista ja perhevapaista, mutta varsinaista sairauslomaa ei korvata. Valvontatehtävään käytetty aika sisältää matkat, valmistelun, raportoinnin ja mahdollisen jälkiselvittelyn. Koulutukseen käytetty työaika voidaan korvata, jos koulutus liittyy valvontatehtäviin, mutta koulutusmaksuja ja matkakuluja ei korvata, ellei kyse ole Ruokaviraston järjestämästä koulutuksesta.

Eläinlääkintähuoltoasetuksen 3 §:n mukaan valtio korvaa edellä esitetyn lisäksi kunnalle osuutena yhteiskustannuksista 5 % palkkauskustannusten (palkka ja sivukulut yhteen laskettuina) yhteismäärästä. Tämä osuus kattaa mm. rekrytointikulut, työhuoneen kalusteineen, sähkön, siivouksen, työterveyshuollon ja hallintokulut. Näitä ei korvata erikseen laskutettuna.

Ohjeluonnoksen mukaan täysipäiväisen valvontaeläinlääkärin arvioidaan tekevän keskimäärin 15–20 tarkastusta kuukaudessa joko yksin tai parityöskentelynä.

Laskut tulee toimittaa neljännesvuosittain, ja niihin on liitettävä yksilöity selvitys työajasta ja kustannuksista. Kunnalla on oltava luotettava työaikakirjanpito valvontatyön tueksi. Laskuun tulee liittää yksilöity selvitys käytetystä työajasta, valvontatehtävistä ja aiheutuneista kustannuksista. Kustannusten laskuttamiseen käytetään erikseen tehtyä laskutuskaavaa. Ruokavirasto voi tarvittaessa pyytää kopion työaikakirjanpidosta tai muusta seurannasta, joka esitetään laskun tueksi.

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö:

Ympäristöterveysjaosto päättää antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma antaa kunnille hyvän pohjan oman suunnitelman laatimiseen. Eläinten hyvinvointivalvontaan tarkoitettu ELSU-tietojärjestelmä tulee kehittää huolellisesti ja ottaa käyttöön, kun se on valmis ja toimiva. On

tärkeää, että sovelluksen kautta voidaan toimittaa asiakirjoja suoraan Ruokavirastoon ja sähköiseen arkistoon. Hyvin toimiva tietojärjestelmä vähentää hallinnollista työtä, jolloin aikaa jää enemmän varsinaiseen tarkastustyöhön.

Suunnitelmassa ei ole kuvattu, miten valvontaan liittyvät asiakirjat vuoden 2026 alusta toimitetaan Ruokavirastolle tiedoksi. Tällä hetkellä asiakirjat toimitetaan aluehallintovirastoon sähköisen lomakkeen avulla. Suunnitelmaa on syytä täydentää niin, että se kuvaa todelliset käytännöt vuoden 2026 alusta lukien.

Valvontaeläinlääkärin työ on kuormittavaa ja sairaspöissaolojen riski on tavanomaista korkeampi. Kuntien laskutusohjeluonnoksessa mainittu 5,3 %:n korvausosuus palkkakustannuksista ei riitä kattamaan kunnalle aiheutuvia todellisia kustannuksia valvontaeläinlääkärien pitkistä sairaspöissaolojen ja perhevapaiden ajalta. On kohtuutonta, että valtion tehtäviin liittyviä kustannuksia jää kuntien vastattavaksi.

On tärkeää, että valvontaeläinlääkäreillä on mahdollisuus osallistua myös muuhun kuin valtion järjestämään koulutukseen, kun koulutus tukee tehtävien hoitoa. Verkostoituminen naapurialueiden valvontaeläinlääkäreiden kanssa, yhteiset palaverit ja koulutustilaisuudet ovat keskeisiä asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Suunnitelmaluonnoksessa korostetaan viranomaisen yhteistyöverkostojen merkitystä, ja tämän tulisi näkyä myös käytännössä mahdollisuutena osallistua yhteisiin tilaisuuksiin valtion kustantamalla työajalla. Myös työnohjauskulut tulisi sisällyttää valtion korvaamiin kustannuksiin, koska työnohjauksen avulla voidaan ylläpitää työkykyä valvontaeläinlääkärin henkisesti kuormittavassa työssä ja siten vähentää sairaspöissaoloihin liittyviä kustannuksia.

Ohjeluonnoksen mukaan kunta voi laskuttaa valtiolta valvontaeläinlääkäreiden käyttämien tietokoneiden, ohjelmistojen ja tietoliikenneyhteyksien kustannukset. Tämä on odotettu parannus nykytilanteeseen.

Valvontaeläinlääkärin suoritevaatimustasoksi voisi asettaa noin 15 tarkastusta kuukaudessa nykyisen 15-20 sijaan. Vaatimustasoon tulee sisältyä kaikki tarkastustyyppit: eläinten hyvinvoinnin valvonta, eläintautivalvonta, rekisteröintivalvonta, sivutuotevalvonta sekä tarkastusyritykset. On tärkeää huomioida, että valvontaeläinlääkärin työ on henkisesti ja ajallisesti kuormittavaa, eikä työn vaativuutta helpota se, että valtio asettaa tiukkoja suoritevaatimuksia. Kohtuulliset odotukset ja työn kuormituksen tunnistaminen ovat keskeisiä työssä jaksamisen ja tehtävien laadukkaan hoidon kannalta.

Laskutuspyyntölomaketta maksullisista valvontatehtävistä ei ole vielä julkaistu. Lomake ja siihen liittyvä ohjeistus tulee toimittaa kunnille hyvissä ajoin ennen vuodenvaihdetta.

Ympäristöterveysjaostolla ei ole asiasta muuta huomautettavaa.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.
